

REFERÁTUMOK

KÖNYVEK

7/K/70

378.662:378.245.2/439/

A magyar műszaki egyetemeken elfogadott doktori disszertációk
jegyzéke. 1966-1967.

[Kiad. a] Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára.
Szerk. Lécesné Mesterházi-Nagy Márta.
Bp. Műszaki Kiadó, 1969. 330 p. Soksz.

A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára kétévenként adja ki a magyar műszaki egyetemeken elfogadott doktori disszertációk jegyzékét. Az előző kötetek az 1958-1963, illetve 1964-1965 évek anyagát tartalmazzák. Ez a sorozat a műszaki tájékoztatás egyik rendkívül fontos eszköze. Egyrészt a széles témakör anyaga a legújabb kutatási eredményeken alapszik, másrészt a disszertációk bibliográfiája a további kutatáshoz vagy a periférikus területek felé irányuló tájékozódáshoz is segítséget nyújthat.

Az összegyűjtött anyagot a szerkesztő az egyetemek, azon belül karok szerint, szerzői betűrendben csoportosította. A sorozám után közli a könyv raktári jelzetét, a szerző nevét, zárójelben születési helyét, évét, majd a disszertáció címe után az impresszum adatai következnek. Feltünteti a bibliográfia terjedelmét, az ETO-számot, a bírálók nevét és a szigorlat időpontját. A külföldi feldolgozás elősegítésére angol, német és orosz címfordítást is ad. Ezt követi a disszertáció részletes tartalmi kivonata, a fontosabb képletekkel, esetenként ábrákkal. A jegyzéket szerzői névmutató, a bírálók névmutatója és tárgymutató egészíti ki.

A 228 tételt tartalmazó kötet világos, jól áttekinthető szerkesztéssel, mutatóival, gazdag adatanyagával és főleg a részletes tartalmi kivonatokkal, igen hasznos kutatási és tájékoztatási segédeszköz jelent.

/Szabó Zoltán/

8/K/70

378.662/4-15/

Európai műszaki egyetemek és főiskolák szakosítási rendje.2. Olaszország.

/Az anyagot gyűjt. és vál. Lécenő Mesterházi-Nagy márt. Közrem.
Hodinka László, Korbonits Cecília./Kiad. a/ Budapesti Műszaki E-
gyetem Központi Könyvtára. Bp. 1969. XXXII, 115.p. és

3. Belgium, Hollandia, Luxemburg.

Szerk. Verbóczi Gyuláné. /Kiad. a/ Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára. Bp. 1969. 317 p.

1967-ben jelent meg a sorozat első kötete a Szovjetunió műszaki és természettudományi felsőoktatási intézményeiről. Az egyre szélesedő nemzetközi tudományos és kulturális kapcsolatok, a hazai oktatás problémái mind kívánatosabbá teszik az ilyen jellegű kiadványok megjelentetését.

A sorozat itt ismertetett köteteinek bevezetői az illető országok közoktatásügyének egészéről tájékoztatnak, különös tekintettel a felsőfokú műszaki és természettudományos képzésre. Például az Olaszország című kötetben: tanköteles kor, középfokú oktatás, szakoktatás, művészeti oktatás, pedagógusképzés, az egyetemmel kapcsolatos fontosabb jogszabályok, az egyetemek szervezete, költségvetés, felvétel, az oktatás évi menete, a hallgatók száma, kari megoszlása, továbbképzés, vizsgák, díjak, juttatások stb. A bevezető közli a felhasznált irodalmat is, majd az egyetemi szakkifejezések olasz-magyar jegyzéke egészíti ki az első részt.

A kötet második részében az áttekintő táblázat után /egyetem neve, címe, alapítási éve, hallgatók, oktatók száma/ az egyes olasz egyetemekre /összesen 28/ vonatkozó ismereteket közli az intézmény székhelyének betűrendje szerint a következő sorrendben: egyetem neve, címe, története, szervezete, felvétel, beiratkozás, tanulmányi idő, tananyag, továbbképzés, egyéb tudnivalók. Természetesen legrészletesebb a tanulmányi idővel, tananyaggal foglalkozó rész, karok, illetve szakok szerinti bontásban, sőt több egyetem egyes szakjainak heti óraszámát, tantervét is ismerteti. A kötetet a karok, illetve szakok szerinti mutató egészíti ki.

Hasonló felépítésű a Benelux államok felsőoktatását ismertető kötet, amely 18 belga, 9 holland és 8 luxemburgi felsőoktatási intézményről tájékoztat. Mindegyik ország felsőoktatását gazdag adatanyagra épülő bevezető fejezet tárgyalja, így például a belga felsőoktatás szakaszosságának megfelelő /alapfokú, szakosító képzés, doktorátus/ fokozatok eléréséhez szükséges feltételeket. Hasonló a holland és luxemburgi fejezet felépítése is.

Az egyes bevezetők után az illető ország egyetemeinek részletes ismertetése következik az egyetemek székhelyének betűrendjében, amely kitér az egyetem történetére, szervezetére, vizsgarendjére, egyes esetekben tantervére, az elérhető fokozatokra, oklevelekre stb., sőt egyes szakoknál a kötelező tárgyak szemeszterenkénti heti óraszámait /elméleti + gyakorlati/ évfolyamonkénti bontásban is közli. Országon-

ként szakok, illetve karok szerinti mutató zárja le ezeket a felsorolásokat. A kötetet az egyetemi szakkifejezések magyar-francia-holland, francia-magyar és holland-magyar szójegyzéke, valamint tárgyszó mutató egészíti ki.

/Szabó Zoltán/

9/K/70

778.14.072:771.531.31

The production of microfiches by stripping from 16 mm roll film.
/Mikrofilmlapok előállítására 16 mm-es tekercsfilm csikokra vágása
után/

The National Reprographic Centre for Documentation, Hatfield, 1969.
15 p. /TER 69/1./

1968-ban brit kormányzati szervek kezdeményezésére és közreműködésével az NRCd /National Reprographic Centre for Documentation = Országos Dokumentációs Reprográfiai Központ/ megvizsgálta három, filmszikonon alapuló, mikrofilmlap-készítő rendszer költségeit.

Mikrofilmlapok előállítására többféle eljárás ismeretes. Az első, amivel a tanulmány részletesen foglalkozik, tekercsfilm /rendszerint 16 mm-es film/ felvágása által nyert filmszikok összeillesztése mikrofilmlappá. Az eljárás főleg azért népszerű, mert hagyományos mikrofilmező felszereléssel megvalósítható, s lehetővé teszi mikrofilmezőre korábban berendezkedett intézetek számára jelentős beruházás nélkül a szolgáltatás kiterjesztését mikrofilmlapokra. A másik módszert a hollandiai General Aniline and Film Co. /GAF/ készüléke képviseli. Ezzel a készülékkel 16 mm vagy 35 mm széles filmtékercseket lehet szakaszosan A/5 vagy A/6 méretű filmlapra másolni. A harmadik eljárást a lépéses mikrofilmlap felvevő készülék jelenti. Sok ilyen készülék van forgalomban. Angliában működik két nagy teljesítményű, amerikai eredetű, tekercs alakú nyersanyagra fényképező mikrofilmlap felvevő készülék is. Ezek ára 15 000 font. A szikfilmre dolgozó mikrofilmlap felvevő berendezések sokkal olcsóbbak. Az Angliában használatos holland készülékek ára 2000 font. A szikfilmek kidolgozása manuális, s a film minősége nem mindig éri el a British Standard Institution /Brit Szabványügyi Hivatal/ által előírt minőségi szintet. A japán Fuji gyártmányú mikrofilmlap felvevő automatikus kidolgozó résszel épült egybe. E készülék ára az amerikaihoz hasonlóan magas.

A CAPS típusú, KALVAR filmre dolgozó mikrofilmlap felvevő berendezés ára 3850 font. A közönséges fényre érzéketlen filmanyag üresen maradt részeire később is lehet felvételeket készíteni.

A tanulmány az alábbi három - mikrofilmszikonon alapuló - mikrofilmlap-készítő eljárás értékelésével foglalkozik:

1. Kleer-Vu rendszer /Kleer-Vu Industries Inc., New York/. A mikrofilmszikokat nyomásra tapadó átlátszó lapra kell felragasztani. A ragasztóval bevont alapot felhasználás előtt papírszikok borítják. A papírt le lehet húzni, helyére illeszthető a filmszik.

2. Microfolio rendszer /The Atlantic Microfilm Corp., New York/. A kidolgozott mikrofilmtekercs szélére nyomásra érzékeny ragasztószalagot erősítenek, majd egy montírozó készüléken darabokra vágják, s négyesegletes átlátszó lapra egymás mellé illesztik a filmeket.

3. Archfiche rendszer /Caps Equipment Ltd., London/. Kettős falu poliészter műanyaglapot a filmcsikok szélességének megfelelő barázdákra osztanak. Ezekbe oldalról lehet becsusztatni a film-darabokat. Az Archfiche filmlapok számára készülő mikrofilmek több munkát és figyelmet követelnek, mint a többiek, mert filmezéskor minden tizenkettedik felvétel után két felvétel üresen marad a film felvágása céljára.

A felvételsorok utólagos kiegészítése a Kleer-Vu és a Microfolio filmlapok esetében könnyű, minthogy újabb felvételeket lehet a korábbiak mellé illeszteni. Az Archfiche mikrofilmlap esetében azonban az utolsó felvételsort újra kell filmezni, mivel a kettős falu filmcsik-tartóban csak teljes hosszúságú filmcsikot lehet elhelyezni, egyes felvételeket nem. Az Archfiche típusú mikrofilmlapok kontakt másolása is nehezebb, mert a másolófilmet a filmcsikok alá a tasakokba kell csusztatni.

Az olvasókészüléken kivetített felvételek vizsgálata az Archfiche jobb minőségét bizonyította, mivel azon nincs ragasztóanyag, amely a képek szélén kedvezőtlenül befolyásolja az olvashatóságot.

A kiértékelő tanulmány egy 60 felvételt tartalmazó mikrofilmlap költségeinek elemzésével vizsgálja a három rendszer gazdaságosságát; táblázatokat közöl a költségek alakulásáról. Mivel a Microfoliohoz szükséges berendezés, a ragasztó felerősítő készülék és a montírozó készülék, ára 1353 font, a Microfolio eljárás csak jelentős évi teljesítmény esetén lehet gazdaságos. Az Archfiche bármely termelési mennyiség esetén drágább a többinél, viszont csak ez különbözik ki a felvételhez tapadó ragasztóréteget. A Kleer-Vu rendszer nem igényel semmiféle beruházást, sem külső vállalat munkájától való függőséget nem jelent, ezért bizonyos körülmények között a legolcsóbb lehet.

/Tőkés László/